

Vormingsmodule dooppastoraal

Op weg naar en na het sacrament

AVOND 3

1. Welkom en lied

ZJ 826   **Gij die mijn wezen**   (naar psalm 139 t: H. Jongerius / m: J. Raas)

1. Gij die mijn we - zen en mijn hart door-grondt,
2. Gij die mij ziet van - af de moe - der - schoot,
3. Waar ik ook ga, ik ben niet ver van U,
4. Geef dan mijn woor - den en mijn da - den kracht,

1. de woor - den die nog schuil - gaan in mijn mond,
2. mij aan het licht roept in het mor - gen - rood,
3. Gij meldt U in mijn hart - slag hier en nu,
4. her - schep mij in het duis - ter van de nacht:

1. mijn we - gen kent en mee - gaat aan mijn zij:
2. mij hebt ge - kend, be - mind van meet af aan:
3. als a - dem die mij sterkt en voort doet gaan:
4. dat ik als mens mag le - ven in uw licht

1. hoe won - der - lijk is uw ge - heim voor mij.
2. hoe ont - zag - wek - kend is voor mij uw naam.
3. wie ben ik als Gij mij niet roept bij naam?
4. en een - maal schou - wen zal uw aan - ge - zicht.

2. Korte terugblik op de inhoud van de vorige avonden

We zijn al een twee weken onderweg en willen kort terugblikken op de twee vorige avonden:

- In de eerste avond stonden we stil bij onze manier van verkondigen en communiceren. We stelden dat in onze verkondiging inhoud en stijl samenhangen. De kern van onze boodschap - God heeft ons lief - hangt samen met een hartelijk onthaal in de kerkgemeenschap. We keken ook hoe deze communicatie online vorm kan krijgen. We ontdekten dat de vraag van de ouders een kans is tot dialoog en ontmoeting.
- De tweede avond bouwde hierop verder. Onze stijl van communiceren en verkondigen wordt door de liturgie versterkt. De schoonheid van de liturgie evangeliseert ons en kan mensen diep raken. We ontdekten ook dat communicatie en dialoog een grote rol spelen in de viering van de doop zelf. Vieren met aandacht voor de partituur en de zeggingskracht van de symbolen, zorg voor een mooi samenspel van alle actoren: het zijn allemaal kansen om mensen iets te laten proeven van Gods werkzame aanwezigheid.
- Deze avond zetten we een derde stap op onze weg. Net zoals de twee vorige avonden willen we jullie enkele aspecten en inzichten aanreiken waarmee jullie verder aan de slag kunnen in de parochie. Bij elke stap hoort passend materiaal.

3. Voorstelling traject

3.1. Ingrediënten en inzichten

- De ingrediënten van een traject:
  1. Aan de start van het traject: kennismakingsgesprek met de ouders.
  2. De parochie organiseert een catechese waarbij de ouders elkaar kunnen ontmoeten.
  3. Er is een moment van contact met de geloofsgemeenschap, met zegen van de dopelingen.
  4. Een eenvoudig aanbod voor ouders om thuis met elkaar in gesprek te gaan.
- Op weg gaan biedt kansen voor zowel ouders als parochiegemeenschap...
- We nemen hiervoor de nodige tijd

Voor zover de aanvragers niet vertrouwd zijn met die 'familie', hoort daar een tijd van kennismaking bij. Daarom is het nodig dat er enige tijd verloopt tussen de doopaanvraag en de viering van de doop. Wij suggereren een termijn van minimum drie maanden¹.

---

¹ De sacramenten van de christelijke initiatie bij kinderen en jongeren vandaag, Licap, 2013, pg. 28

3.2. Hoe kan zo'n traject er uitzien?

A. Welkom!

- Een koppel meldt zich aan via de website
  - o Alle nodige informatie staat op de website (Zie avond 1 voor tips)
  - o Via een google-form
  - o Ouders kunnen datum doopsel kiezen die drie maanden verder in de tijd ligt

- Na de aanmelding worden de koppels uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek.

- Een kennismakingsgesprek
  - o De nadruk ligt op wederzijdse kennismaking:
    - De parochie maakt kennis met de ouders: “Wie zijn jullie?”
    - De ouders krijgen inzicht in de parochie: “Wie zijn wij?”
  - o Het gesprek is geen ‘verhoor’
  - o Waar mogelijk kan de catechist bepaalde elementen uit het gesprek verbinden aan het persoonlijke geloof (getuigenis) en de betekenis van het doopsel voor de Kerk (geloofsinhoud). (Zie avond 1)
  - o De catechist stelt het concrete traject voor: “hoe loopt de doopvoorbereiding in onze parochie?”
    - Een kans om elkaar te leren kennen
    - Om ervoor te zorgen dat het een mooi feest wordt
    - Een verdieping van het geloof
  - o Dit gesprek verloopt anders wanneer het om een tweede of derde kind gaat.
  - o Deze ontmoeting kan plaatsvinden in de pastorie of bij de koppels thuis en loopt uit op de vraag om alles even te laten bezinken.

- Onderscheidingstijd (ongeveer één week):
  - o De ouders worden uitgenodigd om thuis nog even stil te staan bij de keuze voor het doopsel en het bijhorende engagement.
  - o Hierbij worden ze geholpen door een filmpje op onze website met twee vragen:
    - (1) Wat heeft je getroffen in de getuigenis?
    - (2) Hoe helpt het jullie zien of je zelf de stap naar de doop van je kind wil zetten?
  - o Een visitekaartje met contactgegevens en QR-code die leidt naar het filmpje op de website.

- Na deze periode schrijven de ouders zich in
  - o Dit kan door een mailtje of een telefoontje
  - o Het traject kan starten

B. Gesprek thuis en catechese in de parochie

De ouders worden uitgenodigd thuis in gesprek met elkaar te gaan én deel te nemen aan de catecheses in de parochie.

Digitaal aanbod

- De parochie schrijft de ouders in voor een digitale nieuwsbrief
- Eerste mailtje volgt onmiddellijk na de inschrijving
- Tien nieuwsbrieven (elke week één)
- Een gevarieerd aanbod over geloof en Kerk
- De ouders gaan op eigen tempo en interesse aan de slag

Gesprekskaartjes

- Een gesprek thuis aan de hand van enkele gesprekskaartjes
- Ze nodigen de ouders uit om stil te staan bij enkel fundamentele vragen
- Een zeer eenvoudige werkvorm
- Met enkele suggesties om hen op weg te helpen
- Iemand van de parochie kan deze kaartjes thuis aan de ouders bezorgen

Eerste catechese in de parochie: "Hij gaat met ons mee"

- Een bijeenkomst in de parochie met meerdere ouders van dopelingen
- Vertrekkend vanuit het verhaal van de leerlingen op weg naar Emmaüs
- Dit kan maandelijks georganiseerd worden
- Doopcatechist(en), voorganger(s) en ouders zijn aanwezig
- Mogelijkheid om ook meters en peters uit te nodigen?

Enkele tips voor thuis

- Worden meegegeven op de bijeenkomst met andere ouders
- Ouders gaan creatief thuis aan de slag
- Nadenken over de 'plaats' van het geloof thuis
- Oudere kinderen kunnen betrokken worden

Tweede catechese in de parochie: "Op weg in de doopliturgie"

- Catechese over de doopliturgie met andere ouders
- In de parochiekerk
- Voor- of na de zondagsviering (te combineren met zegen van de dopelingen)
- Interactief
- Aanbod voor kinderen

C. Contact met de vierende gemeenschap en de doopviering zelf

- De ouders worden uitgenodigd om deel te nemen aan een zondagsviering in de parochie
- De catechese over de doopliturgie kan voor- of na de viering plaatsvinden
- De dopelingen worden gezegend
- Bekroning van de voorbereidende weg: een mooie doopviering

4. Voorstelling van de twee catecheses in de parochie

U kunt hier enkele notities nemen.

5. Gesprek per parochie

1. Welke aandachtspunten namen jullie mee vanuit de vragen die we voorlegden tijdens de avond over de doopliturgie? (Max. 5 min.)
  - De ruimte van de kerk beter gebruiken: de diverse plekken (portaal, ambo, doopvont, altaar) en de processies
  - Inzetten op een permanente, goed zichtbare, mooie doopvont of doopruijnte
  - Zoeken naar hoe er een aanwezigheid vanuit de parochiegemeenschap kan zijn om er een 'gedragen' viering van te maken

2. Herkennen jullie in het voorstel van traject (zie bladzijde 3): (Max 15 min.)

- kansen om de ouders echt te ontmoeten?

- kansen om ouders uit te nodigen stil te staan bij hun keuze voor het doopsel?

- mogelijkheden om stappen te zetten op hun geloofsweg?

- kansen om de geloofsgemeenschap te betrekken?

3. Welke concrete stappen kunnen we plannen om in deze richting (verder) te groeien?
(Max 10 min.)

6. Hoe op weg na het sacrament?

Het is vandaag niet eenvoudig om ouders warm te maken om na de viering van het doopsel verder tijd vrij te maken in hun agenda om met geloof en Kerk bezig te zijn. Toch is het niet onmogelijk dat ouders - als we tot een echte ontmoeting met hen kunnen komen – op één of andere manier geraakt worden tijdens het traject of een viering. Sommige ouders werden geprikkeld en willen misschien toch op een of andere manier in contact blijven met de gemeenschap. Daarom is het belangrijk om enkele eenvoudige initiatieven aan te bieden.

- A. Na de doopviering kan de parochie een folder meegeven met informatie over het aanbod van de parochie. Sommige parochies hebben een nieuwsbrief. Vraag bij het begin of ze geïnteresseerd zijn om de nieuwsbrief te ontvangen.
- B. Kan de parochie enkele keren per jaar een catechese op zondag organiseren en specifiek deze mensen extra uitnodigen en aanmoedigen hiervoor tijd vrij te maken? Bijv. twee of drie keer op een jaar?
- C. Op veel plekken gebeurt dit al: rond 2 februari (feest van de Opdracht van de Heer) worden de ouders van de dopelingen van dat jaar uitgenodigd. Opnieuw is dit een kans om deze ouders te ontmoeten en te polsen naar een volgende stap die ze wensen te zetten.
- D. Er kan bijvoorbeeld een wandeling in de parochie georganiseerd worden rond Pasen. Of misschien kan er gewerkt worden met de Sint-Valentijn Anders-wandeling in de parochie?
- E. Een impuls voor thuis kan het 'Lucaskwartet' zijn. Het is een leuk kaartspel waarbij belangrijke stukken uit het Lucas-evangelie spelenderwijs wordt ontsloten. Dit spel is vooral interessant wanneer er ouders zijn met kinderen rond de leeftijd van 6 tot 12 jaar.
- F. In een aantal parochies wordt er geëxperimenteerd met de formule van Alpha en een Geloofscafé. Zien wij als parochie kansen om dit ook te organiseren?
- G. CCV werkte ook de map 'Ontmoetingen' uit. Dit is een laagdrempelig aanbod rond vier evangelieverhalen. Het kan interessant zijn om als parochie vier avonden te organiseren waarbij ouders worden uitgenodigd die geïnteresseerd zijn.

Dit zijn allemaal voorstellen ter inspiratie. Werken aan een missionaire Kerk betekent ook: geïnteresseerde ouders niet zomaar los laten en hen informeren over en uitnodigen voor activiteiten binnen onze parochie. Als jullie zelf interessante en leuke initiatieven hebben: laat het weten! Dan delen wij deze tips op onze website.

7. Op weg naar het doopsel van kinderen op schoolleeftijd

Een groot verschilpunt met de doop van baby's is dat de vraag in deze situatie vanuit het kind zelf kan komen en er op maat van de kinderen samen met de ouders op weg wordt gegaan. We presenteren hier kort hoe zo'n traject kan verlopen, met volgende ingrediënten:

1. Kans tot persoonlijk contact en ontmoeting van de doopcatechisten/voorgangers met ouders.
2. Samenkomst in groep met verschillende ouders (als er meerdere kinderen zijn)
3. Kennismaking met de parochiegemeenschap op zondag
4. Impulsen om thuis met elkaar in gesprek te gaan over doop en geloof

1. Aanmelding

Bij de doop van kinderen op schoolleeftijd ligt het vertrekpunt van de vraag om het doopsel anders dan bij de kinderdoop. De vraag kan uitgaan van de ouders, maar ook van het kind. Vaak duikt de vraag naar het doopsel op naar aanleiding van de uitnodiging om deel te nemen aan de voorbereiding van de eerste communie. Soms is de doop van het kind vroeger uitgesteld omwille van verschillende mogelijke factoren (drukke, werk, zorg voor woning ...). Regelmatig komen er ook vragen binnen van ouders wiens kind werd gedoopt door een rituelenbureau, Rent-a-priest,... In de gevallen waarin het doopsel geldig was, is er een opname nodig in de rooms-katholieke Kerk. Op de plaatsen waar leerkrachten van de lagere school mee instaan voor de voorbereiding van de kinderen op de eerste communie is het goed om hen te betrekken in het traject. Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk te weten te komen welke kinderen uit het eerste leerjaar nog niet gedoopt zijn, zodat er een klein traject kan worden opgestart in aanloop van de eerste communie. In de praktijk komt dit vaak al in de loop van september ter sprake. Dan zou men kunnen denken aan een **kennismakingsgesprek** in de loop van **oktober**, gevolgd door een **onderscheidingsperiode** en de definitieve **inschrijving**, en de opstart van een traject in **januari**.

2. Kennismakingsgesprek met het oog op onderscheiding

De ouders worden uitgenodigd voor een persoonlijk kennismakingsgesprek met een doopcatechist of met de voorganger. In deze situatie, liefst in aanwezigheid van het kind dat gedoopt zal worden. Een thuisbezoek geeft hier meer kansen. In de praktijk speelt bij de kinderen en ouders vaak het verlangen mee dat het kind kan deelnemen aan een groepsgebeuren met de andere leeftijdsgenootjes/klasgenootjes. De inhoud en bedoeling loopt parallel met het gesprek in de situatie van de kinderdoop:

- Kennismaken met de ouders.
- Voorstellen van het voorbereidingstraject. Het is belangrijk om zich hier niet te beperken tot een informatief gesprek. Het is de bedoeling om al iets te laten klinken over de betekenis van het doopsel als het begin van een geloofsweg, als een fundamentele keuze van de ouders voor de opvoeding van hun kind, ...
- Uitnodigen tot onderscheiding.

3. Onderscheidingstijd

Op het einde van het kennismakingsgesprek worden de ouders uitgenodigd om thuis tijd te nemen om alles te laten bezinken en om te onderscheiden of ze samen met hun kind willen deelnemen aan het voorbereidende traject. Daarna kan de definitieve inschrijving volgen.

4. Impuls voor gesprek thuis

Bij de inschrijving ontvangen de ouders gesprekskaartjes (zie kinderdoop), die hen willen helpen om thuis samen met hun kind(eren) te spreken over geloof en doopsel. Ook voor hen zal er een digitaal aanbod uitgewerkt worden dat loopt over 10 weken.

5. Eerste catechese in de parochie

Dit moment kan op een avond georganiseerd worden of, als dat lukt, onmiddellijk voorafgaand aan de eucharistieviering waarin de naamopgave gebeurt van de kinderen (met voorstelling van de kinderen aan de gemeenschap) en waarin de kinderen gezegend worden.

Dit moment kan gepland worden in **januari**: dan hebben de kinderen (vaak uit het eerste leerjaar) al wat godsdienstlessen achter de rug.²

Voor de inhoud hiervan verwijzen we naar de catechese 'Hij gaat met ons mee' vertrekkend vanuit het Emmaüsverhaal.

Het is belangrijk om voor de kinderen aparte begeleiding te voorzien, liefst in een apart lokaal. Voor hen kan er een korte catechese zijn over de betekenis van de naam (eventueel vertrekkend van meegebracht geboortekaartje). De kinderen versieren een naamkaartje dat ze tijdens de eucharistieviering die volgt zullen afgeven.

Afsluitend voor volwassenen en kinderen: een korte initiatie over het verloop van de eucharistieviering die volgt, het aanleren van het kruisteken en uitleg over hoe de nog niet gedoopte kinderen bij de communie naar voren komen om de zegen te ontvangen.

6. Impulsen om het geloof thuis zichtbaar te maken

Net als de ouders van baby's krijgen de ouders van de kinderen op schoolleeftijd de tips mee over hoe men het geloof zichtbaar kan maken in het eigen gezin. Men kan verwijzen naar de suggesties van eenvoudig materiaal voor een slaapritueel voor kinderen, bidden aan de maaltijd, kinderbijbel en verhalen vertellen, meeleven met de grote kerkelijke feesten, bidden voor anderen met ritueel van aansteken van een kaars ... (zie huisliturgie.graagsamen.be).

---

² Als er slechts 1 gezin is, kan dit moment ook gebeuren bij een huisbezoek, waarop ook de grootouders en peter en meter uitgenodigd worden.

7. Tweede catechese in de parochie: Op weg in de doopliturgie

Gebeurt liefst ook in aansluiting bij de eucharistieviering waarin het Onzevader wordt overgereikt.

Voor de inhoud kan men beroep doen op de uitgewerkte catechese over de doopliturgie, met de wandeling in de kerk. Op parochies waar er een begeleider is van *Godly play* kan dit in de vorm van een Godly play-moment rond het sacrament van het doopsel met de jarigen, broers/zussen en hun ouders.

Op het einde van deze samenkomst: Korte inleiding over het Onzevader, aanleren van het Onze Vader en het gebaar bij de eerste communie.

8. Doopviering

Het kan mooi zijn als de doop plaatsvindt in dezelfde viering waarin de kinderen ook de eerste communie ontvangen (afhankelijk van het aantal kinderen: de viering wordt best ook niet te lang). Maar dan gebeurt de eerste communie best in de schoot van de parochiegemeenschap. Als de eerste communie nog een 'aparte' viering is (op een ander uur), dan worden de dopen van de kinderen op schoolleeftijd best vooraf gepland, tijdens een weekendviering van de parochie.

9. Opvolging na de doopviering en eerste communie: cf. voorstellen kinderdoop

Reeds voor de doopviering (bij een groepscatechese) een folder meegeven aan de ouders met info over leven van de parochie, vragen of de parochie hen mag inschrijven voor een digitale nieuwsbrief ...

Uitnodiging voor deelname aan catechese op zondag in de periode na het doopsel (met kans tot ontmoeting met andere jonge ouders en een terugblik op de doopviering).

Uitnodiging voor deelname aan kinderzegen op Lichtmis, opnieuw gecombineerd met kans tot ontmoeting met andere jonge ouders.

Kan de parochie af en toe een ontmoeting organiseren voor gezinnen met jonge kinderen (aperitief, gezinswandeling, ...)?

8. Verder op weg in parochie en dekenaat – Suggesties

1. Vragen om jezelf te stellen bij een terugblik op de vormingsavonden

- Welke nieuwe inzichten, informatie, kennis, ervaringen... neem ik mee?
- Welke vind ik de moeite waard om uit te proberen?
- Waar zie ik vooruitgang mogelijk/nodig in de dooppastoraal op onze parochie? Welke stappen zouden gezet kunnen worden? Wat kan een eerste stap zijn?
- Wat zou ik willen voorstellen in de parochieploeg en/of aan het team van doopmedewerkers?

2. Bespreking in de parochieploeg en/of met alle medewerkers bij de doopcatechese

- Plan een samenkomst waarin je voldoende tijd voorziet om samen terug te komen op de inhoud en suggesties van de vormingsavonden, en ze op de actuele dooppastoraal in de parochie te leggen.
- Deel jullie inzichten met elkaar (zie 1.)
- Vergelijk met de dooppastoraal zoals die nu op de parochie loopt. Waar en hoe wordt er goed gewerkt? Waar is er ruimte of nood voor verbetering? Waar liggen mogelijkheden en kansen tot vooruitgang?
- Spreek met elkaar af welke stappen jullie willen zetten.
Leg vast hoe jullie concreet te werk willen gaan (wie doet wat?, tegen wanneer?...).
- Bezorg na jullie bespreking tegen een vooraf afgesproken datum jullie feedback aan de dekenale begeleider.

3. Bespreking in de dekenale ploeg

- Breng van jullie bespreking verslag uit in de dekenale ploeg.
- Neem mee terug welke stappen andere parochies in de dooppastoraal willen zetten.

4. Hulplijnen en ondersteuning

- Alle definitieve materiaal zal vanaf eind augustus beschikbaar zijn op de website van CCV Gent.
- CCV medewerkers kunnen gevraagd worden om nieuwe inzichten en toepassingen, zoals onthaalgesprek, communicatie, website, digitale nieuwsbrief, doopliturgie, ars celebrandi, catechese met ouders..., te komen bespreken, begeleiden of inoefenen.